

Prof.dr.sc. Željko Šain

Ekonomski fakultet Univerziteta u Sarajevu

**PRAVCI RAZVOJA INDUSTRIJE
OSIGURANJA U BiH
- SWOT analiza sredinom 2010. godine -**

Teslić, 05. i 06.11.2010. godine

1. PREDGOVOR

Dijelovi sektora finansijskih usluga (financijske institucije)	2005.		2006.		2007.	
	Aktiva (u mil. KM)	Udio (%)	Aktiva Udio (u mil. KM) (%)		Aktiva (u mil. KM)	Udio (%)
Banke	12.156	78,26	15.231	80,69	19.682	79,90
Investicijski fondovi	1.792	11,54	1.553	8,23	1.764	7,16
Društva za osiguranje i reosiguranje	676	4,36	708	3,75	853	3,46
Mikrokreditne organizacije	344	2,21	522	2,77	916	3,72
Leasing društva	564	3,63	862	4,57	1.417	5,75
Ukupno za sektor	15.532	100	18.876	100	24.632	100

Izvor: Agencija za osiguranje u Bosni i Hercegovini: Statistika tržišta osiguranja u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, 2007. godina, strana 12. i 2008. godina, strana 14., i 2009. godina, strana 14.

Dijelovi sektora finansijskih usluga (financijske institucije)	2008.		2009.	
	Aktiva (u mil. KM)	Udio (%)	Aktiva (u mil. KM)	Udio (%)
Banke	20.821	80,82	20.605	82,07
Investicijski fondovi	1.242	4,82	885	3,52
Društva za osiguranje i reosiguranje	889	3,45	933	3,72
Mikrokreditne organizacije	1.210	4,70	1.087	4,33
Leasing društva	1.600	6,21	1.598	6,36
Ukupno za sektor	25.762	100	25.108	100

Industriju osiguranja u BiH danas čini:

- 26 društava za osiguranje, jedno društvo za reosiguranje
- posrednici u osiguranju (zastupnici i brokeri)
- deset institucija: 4 na nivou BiH i 6 na nivou entiteta

2. CRTICE IZ KRATKE HISTORIJE INDUSTRIJE OSIGURANJA U BiH

- U periodu 1996 – 2009. godina na prostorima Bosne i Hercegovine radila su 34 društva za osiguranje korporativnog karaktera, jedno društvo za reosiguranje, a nije bilo društava za uzajamno osiguranje
- Institucionalni okvir za rad društva za osiguranje davali su prvenstveno pozitivni zakonski i drugi propisi, te okruženje u kojem su ta društva radila.

3. NAJZNAČAJNIJE ODREDNICE SWOT ANALIZE INDUSTRIJE OSIGURANJA U BiH SREDINOM 2010. GODINE

Weaknesses (Slabosti):

- Nedovoljno razvijena svijest i znanje na svim nivoima o mjestu i značaju djelatnosti osiguranja u privatnom, privrednom i društvenom životu,
- Postojeće državno i političko uređenje Bosne i Hercegovine,
- Zakonska i druga normativna regulativa koja nije do kraja harmonizirana ni unutar Bosne i Hercegovine, odnosno između njenih entiteta i distrikta Brčko, a posebno nije do kraja usaglašena sa propisima Evropske unije,
- Dostignuti stepen društveno-ekonomske razvijenosti BiH,

Weaknesses (Slabosti)

- Životni i radni standard stanovništva u BiH,
- Konzervativan odnos prema djelatnosti osiguranja,
- Neadekvatna ekonomska politika države BiH i njenih sastavnica prema industriji osiguranja,
- Neadekvatno finansijsko tržište i tržište realnih dobara u BiH,
- U principu, nedovoljno znanje nekih članova regulatornih i nadzornih organa industrije osiguranja, članova Nadzornih odbora i Uprava društava za osiguranje,

Weaknesses (Slabosti)

- Skroman portfolio djelatnosti osiguranja i samih društava za osiguranje sa malim brojem proizvoda. Mali broj obaveznih osiguranja,
- Nedovoljno sadržajna i nedovoljno objektivna baza podataka kojom se služe društva za osiguranje i druge institucije iz industrije osiguranja i one koje utiču na industriju osiguranja,
- Ograničene mogućnosti plasmana privremeno slobodnih novčanih sredstava društva za osiguranje u poslovno okruženje,
- Nedovoljna finansijska snaga društava za osiguranje,
- Preveliki broj društava za osiguranje i drugih institucija unutar industrije osiguranja sa malim portfolijem na tržištu BiH.

Threats (Prijetnje)

- Značajnija odstupanja konkretne prakse društava za osiguranje, i drugih institucija iz industrije osiguranja, od zakonskih i stručnih određenja, a posebno zakonskih i stručnih određenja od naučne istine,
- Neprihvatanje, pa čak dijelom i odbijanje prihvatanja novih savremenih znanja odgovornih institucija i osoba izvan i unutar industrije osiguranja,
- Veliki uticaj političkih struktura na djelatnosti i industriju osiguranja u BiH,
- Neadekvatne interne i eksterne kontrole i revizije preventivne i represivne naravi,

Threats (Prijetnje)

- Nepravilnosti u finansijskim obračunima, posebno u veličini realno ostvarenih i ostvarivih prihoda, finansijskog rezultata poslovanja i obračuna tehničkih rezervi (prenosnih premija, matematička rezerva osiguranja života, rezervisanja za štete itd.),
- Nelojalna međusobna konkurencija samih društava za osiguranje,
- Neadekvatno sankcionisanje moralnog hazarda, a posebno hazarda morala,
- Neadekvatno prevenisanje i sankcionisanje prevara u osiguranju (sa sva tri aspekta: (a) korisnika osiguranja, (b) osiguravača i (c) zajednička prevara korisnika osiguranja i osoba zaposlenih kod osiguravača prema društvu za osiguranje, tj. osiguravaču).

Strengths (Snage)

- Sve više akademskih i stručno obrazovanih osoba na svim nivoima edukacije, opšte i specijalističke naravi iz sadržaja industrije osiguranja (univerzitetska obrazovanja svih nivoa, specijalistička institucionalizovana obrazovanja od visokoškolskih do srednjoškolskih nivoa i permanentnih stručnih obrazovanja u samim institucijama industrije osiguranja: društva za osiguranje, udruženjima osiguravača i reosiguravača, aktuarskim udruženjima itd.),
- Stalni uzlazni trend shvatanja realnosti i potrebe stalnog konzumiranja većeg broja proizvoda industrije osiguranja,

Strengths (Snage)

- Savremeni sadržaji i načini rada društva za osiguranje s posebnim naglaskom na finansijsku intermedijaciju, i dokazivanje sposobnosti institucionalnog investitora,
- Stalno povećanje broja osigurljivih rizika na domaćem, ali i međunarodnom tržištu osiguranja,
- Stalno povećanje broja metoda upravljanja rizicima,
- Sve veće interaktivno djelovanje svih finansijskih institucija unutar „finansijskog supermarketa“, kao i sa svim drugim subjektima na tržištu,
- Prepoznavanje i stepenasto ostvarivanje industrije osiguranja kao jedne od vodećih industrija u svjetskom biznisu.

Opportunities (Prilike)

- Mali broj osiguranih rizika u Bosni i Hercegovini i nezasićenost tržišta,
- Upošljavanje mladih obrazovanih kadrova iz ove oblasti,
- Neizostavna reforma penzionog osiguranja,
- Neizostavna reforma zdravstvenog osiguranja,
- Neminovan privredni razvoj i podizanje životnog i radnog standarda,

Opportunities (Prilike)

- Mogućnosti koje daju procesi uključivanja u Evropsku uniju,
- Pomoć koju daju institucije međunarodne zajednice u transformaciji industrije osiguranja,
- Širenje portfolija u društvima za osiguranje i po širini i po dubini,
- Mogućnosti korištenja savremenog marketinga u svim njegovim sastavnicama.

4. IZLAZNA STRATEGIJA I NJENA OPERACIONALIZACIJA

4.1. Polazište

Dana 14.04.2009. godine kompanija Standard&Poor's Ratings Direct je utvrdila suvereni kreditni rejting za Bosnu i Hercegovinu **B+/Stabilno/B**

Na dan 08.12.2009. godine agencija Standard&Poor's Ratings Services je potvrdila **dugoročni B+ i kratkoročni B** rejting za Bosnu i Hercegovinu.

- Dana 09.09.2010. godine Forbes je objavio skalu najboljih država za poslovanje. Bosna i Hercegovina je pozicionirana na 100. mjestu.
- Svjetski ekonomski forum iz Davosa, u svom Globalnom izvještaju konkurentnosti za 2010 – 2011. godinu, objavio listu od 139 najkonkurentnijih zemalja svijeta. Bosna i Hercegovina je zauzela 102. mjesto.

4.2. Procesi promjena

- Programi pomoći usmjereni direktno industriji osiguranja u BiH od 2004. godine:
 - TARMIS projekat
 - Twinning light projekat,
 - USAID Phare Technical Assistance projekat

- **TARMIS** projekat je najzaslužniji što se realizovao Zakon o Agenciji za osiguranje u Bosni i Hercegovini iz 2004. godine i formiralo Udruženje društava za osiguranje i reosiguranje pri Spoljnotrgovinskoj komori BiH, te obavile dodatne stručne edukacije lica zaposlenih u industriji osiguranja (uključujući i aktuare).

- **Twinning light** projekat je detaljno analizirao pravnu regulativu u industriji osiguranja i kao rezultat toga izrađene su odgovarajuće Tablice transponovanja koje su dobra osnova za nastavak rada i transformacije saglasno standardima Evropske unije.

- **USAID Phare Technical Assistance** projekat se odnosi na IAIS Samoprocjena za BiH i sastoji se od:
 - ICP 1 – Uslovi za efektivnu superviziju osiguranja i
 - ICP 2 – Ciljevi supervizije

Glavni ciljevi unutrašnjeg tržišta Evropske unije u osiguranju su:

- osiguravači koji imaju svoje sjedište u bilo kojoj od država članica moraju biti slobodni poslovati u bilo kojoj drugoj državi članici i ponuditi na tržištu cjelokupan raspon svojih proizvoda u cijeloj Evropskoj uniji, bez potrebe korištenja prodružnica ili bilo kojeg drugog oblika poslovnog subjekta;
- osiguravači bi trebali podlijevati u osnovi istim glavnim pravilima nadgledanja;
- kupac osiguranja, bez obzira je li to poslovno ili privatno osiguranje, mora imati mogućnost kupiti osiguranje gdje god želi u Evropskoj uniji;

- mora postojati zadovoljavajući nadzor nad načinima prodaje i prirode proizvoda kako bi se spriječilo zavaravanje javnosti;
- posrednici i zastupnici moraju imati slobodu djelovanja pod jednakim uslovima na cijelom tržištu;
- zadovoljavajuće i uporedive finansijske informacije moraju biti dostupne svim osiguravačima na tržištu;
- pravo ugovora o osiguranju ne mora biti identično u cijeloj Evropskoj uniji, ali moraju postojati pravila koja štite javnost i koja osiguravaju da izbor prava ne bude element konkurencije;
- ne smije biti nikakvih ograničenja na kretanje valuta bilo kojeg sudionika u transakciji.

5. ZAKLJUČAK

Istinita je tvrdnja „... da je na listi ljudskih potreba, **potreba za sigurnošću druga**, odmah nakon potrebe za hranom...”

HVALA NA PAŽNJI!